

Petrklíč, prvosenka - účinky na zdraví, co léčí, použití, užívání, využití

Zveřejněno: 11.11.2014 | Napsal MUDr. Zbyněk Mlčoch | | | Zobrazeno: 8614

Petrklíč (prvosenka)

Petrklíč (= prvosenka jarní) a petrklíč vyšší (latinsky *primula veris*, *primula elatior*) léčí [nemoci](#) dýchacího ústrojí, zahlenění, revma, lehčí neurózy, tlumí [záněty](#). Prvosenka jarní je vytrvalá rostlina, [vysoká](#) asi 20-30 cm. Má válcovitý oddenek s trsem drobných kořínek. Vytváří přízemní růžici obvejčitých, celistvých listů. Na konci duté lodyhy je jednoduchý okolík žlutých květů.

Účinky rostliny:

- kašel
- nachlazení
- revma, revmatoidní artritida, revmatismus
- zahlenění, odhlenění, ředění hlenu, usnadňuje vykašlávání (expektorancium)
- zánět průdušek (bronchitida)
- zápal plic (zánět plic)
- bolesti hlvy
- neuróza
- horečka
- porucha metabolismu
- revma, revmatoidní artritida, revmatismus
- vypocení, potopudná [bylina](#)
- bolesti trojklanného nervu (trigeminu) při neuralgii nebo neuritidě
- artróza kloubů

TIP ZBYŇKA MLČOCHA: Petrklíč je ve větších dávkách mírně jedovatý. Tuto bylinu by neměli užívat pacienti beroucí léky na ředění [krve](#). Také těhotné ženy by neměly překračovat běžné terapeutické dávky. Při sběru rostliny může někdo dostat nepříjemnou alergickou reakci.

Plodem je jednopouzdrá tobolka s [množstvím](#) drobným černých semínek. Kvete od začátku března do května. Prvosenka vyšší je velmi podobná, má však delší stvol a užší květ sytě žluté barvy.

Používané části:

Používá se především kořen, dále pak stvol s květem.

Léčivé vlastnosti:

Rostlina obsahuje velké množství saponinů, které **rozrušují (ředí) hlen, takže petrklíč usnadňuje vykašlávání, odhlehne, tlumí a zvlhčuje kašel**. Užívá se i při **bronchitidě (zánětu průdušek)**, **zápalu plic** atd. Dále se rostlina užívá při slabších **neurózách, tiší bolest hlavy**. Droga se užívá i při prochlazení hlavy a **horečce (horečnatých onemocněních)**. Petrklíč dále pomáhá při **látkové výměně (metabolismu)**. Užívá se při **revmatoidní artritidě**. Je mírně **potopudný (zvyšuje pocení)**. **Tlumí záněty**. Zevně, jako [obklad](#), se používá při **bolestech trojklanného nervu nebo artritických kloubů**.

Způsob použití:

Z natě a kořenů lze dělat tinkturu, která se dává 3x30 kapek denně. Z květů a stonku se dělá nálev. Lze jej užít hlavně do směsi bylin **proti kašli, nachlazení a revma**. Z kořene se dělá odvar. Petrklíč má slabě medovou vůni, a proto je vhodný k provonění bylinných směsí.

Použití v kosmetice:

Mast z petrklíče se používá na spáleniny od sluníčka a na skvrny na kůži. Z nálevu (asi 10 gramů květu) se dělají vlasové koupele. Po nich jsou vlasy hedvábné, jemné a příjemně voní. Týmž nálevem se též omývá mastná pokožka a ucpané póry.

Použití v kuchyni:

Květy lze přidávat do jídla jako barvivo. V mnoha pokrmech se při vaření rozpadnou. Mladé listy se připravují jako jarní salát, případně se vaří jako kapusta. Z květů se dříve dělaly bonbony: Květ se namočí do trochy vody. Pak počkáme, až květy nasáknou vodou a zeslizovají. Přidáme cukr nebo sirup či [med](#) a vše vaříme, dokud nám nezůstane hustá kaše. Pak necháme vše vychladnout a lžičkou si "bereme" jednotlivé bonbony.

Rozšíření a výskyt:

Petrklíč pochází z Evropy a Asie. U nás roste na vlhkých loukách, v listnatých světlých hájích, podél cest a podobně.

Sběr:

Petrklíč je u nás chráněná [rostlina](#) a nesmí se sbírat kořen. U doma pěstovaných rostlin se kořen sbírá na podzim. Stonek s květem se sbírá brzo po poledni na počátku květu. Květ je možné sušit na slunci. Sušenou drogu chráníme před hmyzem.

Možnost záměny:

U nás se prakticky setkáme jen s prvosenkou jarní a vyšší, které jsou z bylinářského hlediska zaměnitelné.

Pěstování:

Vzahradnictví lze koupit velké množství šlechtěných prvosenek, občas i prvosenku jarní. Semena prvosenky lze velmi snadno nasbírat v přírodě. Začátkem května již rostlina má drobná kulatá semínka, která vložíme do vlhké, humózní půdy. Má ráda dostatek vláhy a snáší i polostín. Na vhodném místě se sama dobře množí.

Látky obsažené v petrklíči (prvosence) :

Saponiny, flavonoidy, glykosidy, silice, minerální soli, trísloviny, kyselina křemičitá.

Poznámky:

Pozor! Obě rostliny jsou chráněné, trhat lze pouze nadzemní část. Při sběru buďme opatrní, neboť petrklíč má mělké kořeny.